

ԻՆՏԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ

ՄԱՍԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլ, կես տարեկանը 6 րուբլ:

Առանձին համարները 5 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն լեզուսիրտները:

միջոց կունենան յարձակվել Հա-
յաստանի վրա, բայց ընդհակա-
ռակն քիւրդերը այժմ ջարդվում
են պարսիկներից և այդպիսով
թիւրքաց Հայաստանն էլ ա-
զատվելու է իր անհաշտ թշամի-
ների բարբարոսական յարձակում-
ներից:

Քիւրդերի այդ անաջողութիւ-
նը մեծ բաղդ է թիւրքաց Հա-
յաստանի բրիտանական ճա-
մար: Այո՛, դա բաղդ է, որ
թիւրքիսն դարձեալ սխալվեց իր
նենգաւոր հաշիւների մէջ:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՆՈՐ-ՆԱԽԵՆԱՆԻՑ

15 հոկտեմբերի

Ինչպէս որ յայտնի է արդէն «Մշակի»
ընթերցողներին, (տես «Մշակի» 1879 թ.,
№ 67, թատրոնի Նոր-Նախիջևանում)
տեղեւ թատերասերները սրանից աւելի քան
մէկ տարի առաջ, ներկայացրին կառավարու-
թեանը ի հաստատութիւն իրանց նորակա-
մելու: Դրա մասին աւելի ան արուեստ
սիրողներին ընկերութեան կանոնադրու-
թիւնը: Եւ այդ կանոնադրութեան թղթ-
տուութեանը կառավարութիւնից՝ մեր թա-
տերասերներից շատերը անհամբերութեամբ
սպասում էին, ըստ որում համազգաց էին
որ իրանց ձեռնարկութեան գոյութեան ա-
պահովութիւնը և յառաջադիմութիւնը կա-
խում ունէր նրանից: Արդարեւ այդպիսի
ընկերութիւն մի առանց նիւթական միջոց-
ների և գուրկի որ և իցէ թելադրէ իրա-
ւունքներից, կարող չէր մեզանում երկա-
րաբար գոյութիւն ունենալ: Եւ մտաբե-
րենք, թէ ի՞նչ տարերքից կազմված հա-
սարկութեան մէջ հանդիսանում էր գոր-
ծել: Երեւակայեցէք ուրեմն որչափ մեծ
ուրախութեան և գեղեցիկ յոյսերի պատ-
ճառ եղաւ մեր թատերասերներին այն ի-
րողութիւնը, երբ 29 յուլիսի 1880 թ.,
ներքին գործերի նախարարից հաստատված
է իրանց ներկայացրած՝ Դրամատիկական
արուեստ սիրողների ընկերութեան կանո-
նադրութիւնը: Այդ բերկրալի իրողու-
թիւնը նրանց տալիս էր մի նոր հոգեկան
ոյժ և փտահոգութիւն իրանց առաջադրած
նպատակի մէջ:

Սակայն այդ հաստատած կանոնադրու-
թիւնը քանի մի փոփոխութիւններով և
յաւելումներով մեզանում ստացվելուն
պէս, հիմնադրներից մեծ մասը խմբվեցաւ
ամոցս 3-ին, երեկոյան տեղին կլուբի
մէջ, որ կարեւոր նախապատրաստութիւններ
առաջ առնէ անդամների ընդհանուր ժո-
ղով կազմելու համար: Այդ ժողովի նա-
խագահ ընտրվեցաւ պ. Ս. խալիպեան,
որ և կարգաց կանոնադրութեան քանի մի

յոգութեանը, որոնք անհրաժեշտ պիտի ի-
րագործվեն առաջիկայ անդամների ընդհա-
նուր ժողովում: Սրանից յետոյ միաձայն
հաստատութեամբ վճիւղեցաւ՝ բաւարար-
գրութիւն վասն անդամակցութեան՝ Դրա-
մատիկական արուեստ սիրողների ընկերու-
թեան Նոր-Նախիջևանի, բաց այնմանէ
ընտրվեցան երկու կարգաւորներ. պ. պ.
Պ. Սալթիբեան և Յ. խառամեան, ու-
րոնց և յաճնվեցաւ նախընթաց ընդհանուր
ժողովի հանդէսն կազմելու համար պէտք
եղած կարեւոր պատրաստութիւնները տես-
նել ու հոգալ և ըստ կարելոյն անյապաղ
գումարել անդամակցողներին ընդհանուր
ժողովի մէջ տեղին կլուբի դահլիճում:

Իսկ այդ գեղեցիկ գործի սկզբնաւորու-
թեան պատճառ եղան և չը խնայեցին ի-
րանց ժրաշան աշխատութիւնը նրա յաջո-
ղութեանը պ. պ. Ս. Պալապանեան, Ս.
Խալիպեան, Յ. խառամեան, Ղ. Ալաւա-
նեան, Ս. Յարութիւնեան, Ս. Չալիքեան և
քանիսն, որոնք արժանի են վայելիլու
իւրովին համակրութիւն և յարգանք մեր
հասարակութեան կողմից:

Այստեղէն խոստովանելով, չէ կարելի
ասել որ այդ ընկերութիւնը իր գործու-
նէութիւնը սկսում է յաջող պայմանների մէջ:
Տակաւին մենք չունենք մի յարմար թատ-
րոնի շինութիւն, չունենք և նրա մշտա-
կան ծառայողներ: Մինչև այսօր թատե-
րասերների խումբը իր ներկայացումները
կազմում էր մի մնացեալ պատասպարանի
մէջ՝ գուրկ կարեւոր յարմարութիւնից և
կարօտ շատ ու շատ ծախքերի և վերանո-
ւորութեան: Այսպէս որ արդեան քաջա-
բային ինքնակարութեան ձայնաւորների
խմբակցութիւնը այդ դիպուածում որ և է
հոգատարութիւն և լուրջ համակրութիւն
յայտնէ, աւելի քան աննկելի է: Իսկ
անցեալ տարեկան կլուբի անդամների ցան-
կութիւնը՝ կառուցանել իրանց համար մի
հոյակապ շէնք և միանգամայն նրա դահ-
լիճում շինել մի վայելուչ և ամենայն յար-
մարութեամբ յատկապէս թատերասերների
համար՝ բեմ, մնում է չար բախտի բեր-
մամբ մեր հասարակայնի կեանքի մթնոլոր-
տի մէջ մի լոկ՝ pia desideria: Այնու-
ամենայնիւ տեղեւ թատրոնի տէրը՝ պ.
Յ. Փոփոխեան, որ յայտնի է մեր հասա-
րակայնի ապարեզում իր առատաձեռն
նուիրատուութիւններով և զանազան բարե-
գործութիւններով, ինչպէս որ լուրջ ենք,
այս դիպուածում ևս չը պիտի զանազաու-
նինք ցոյց տալու՝ ինչպէս և միշտ իր հո-
գատարութիւնը մի ազգային և վսեմ ձեռ-
նարկութեան համար: Մենք մեր կողմից
կը խնդրենք պ. Յ. Փոփոխեանին յիշել
միայն իր արած բարեգործութիւնների գու-
մարը, ապա այնպէս պատկեր նրանց՝ այս
առթիւ ևս մի բարի և նախանձելի գոր-
ծով՝ թողնելով առ միշտ այդ ազգագու-
հիմնարկութեան ժամանակագրութեան մէջ
մի բարի յիշատակ:

Եւ այժմ շատերը մեզանից նայում են
այդ ձեռնարկութեան վրա մի զարմանալի
անտարբերութեամբ և կոսկիանքով: Այդ
շատ հաւանական է. տակաւին մեր հասա-

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից):

Յոյտարարութիւն ընդունվում է ամեն լիցուով:

Յոյտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր թուին 2 կոպեկ:

րակութիւնը, այն մասերը և բարոյական
հանդիսագրութեանը չէ եկած, որ անյա-
պաղ ընդունէ այդ գեղեցիկ գործը իր գոր-
կախանութեան մէջ: Մինչև որ մեծա-
մասնութիւնը հասարակութեան գիտակ-
ցաբար չըմբռնէ այդ ընկերութեան մեծ
խորհուրդը և նրա բարոյական ազդեցու-
թիւնը ժողովրդի մտաւոր և հոգեկան
վերածննդութեան մէջ, մինչև որ այդ նու-
րաժին ընկերութիւնը չը կանգնի մի հաս-
տատուն հոգի վրա և չը հանդիսանայ իր
օգտաբեր գոյութեամբ մեր հասարակայնի
կեանքի շարժման մէջ, նրա յառաջադիմու-
թիւնը և գոյութեան ապահովութիւնը
մասամբ կախում պիտի ունենայ այն ան-
հատների բարեխղճ և տոկուն աշխատու-
թենից, որոնք առաջի ժամանակներում
պարագլուխ պիտի կանգնեն այդ ընկերու-
թեան վարչութեան գործունէութեան շըր-
ջանում: Իսկ մեր հասարակութիւնը, յու-
սայեց ենք, որ իր կողմից չի խնայի իր
նիւթական նպաստները այդպիսի գործի
յառաջադիմութեան համար, ուրեմն մնում
է գործել և գործել խելացի կերպով:

ՆԱՄԱԿ Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԳԻՑ

Հոկտեմբերի 23-ին

Արդէն հազար անգամ կրկնած իրողութիւն է, որ
հայոց հասարակ, ստորին դասի ժողովուրդը միանգա-
մայն շփոթում է ազգութիւնը դաւանութեան հետ.
ուստի երբ մի հայ մարդ հետաքննում է մայրենի եկե-
ղեցու դրոշմը, նա կարծում է, թէ այլ եւս չէ պատ-
կանում իր ազգին: Այսպիսի մի թիւր կարծիք յա-
տուկ է միայն անգրագետաց, օրհնէ եւ կամ մոլե-
ռանդ հասարակութեան, որի հաւատարմիք բարեկամ
հրապարակախօսները պարտական են լարել իրանց
բանականութեան բոլոր ոյժերը արմատախիլ անկու-
այս սխալ դատողութիւնը: Իւրաքանչիւր մեր ազգա-
յինը, ինքն նորա լուսաւորչական, թէ կամ թղթի կամ
բողոքական, սրբալիցային պարտ պիտի ստանան
իրանց վրա, համոզելու համար դաւանակիցներին, թէ

Յաւ է ինձ տակ, որ ինն եւ կէս տարուայ ժրջանը
գործունէութիւնից յետոյ եւս «Մշակ» մի քանի ըմ-
բոստ ազգասէրների համար, տակաւին մնում է մար-
գարէ, որ յիշում գաւառի ոչ ծանախ: Ճշմարտու-
թեան դէմ մեղանքի չէ՝ արդեօք անդադար բարձրացել
Քէ «Մշակ» բռնած ընթացքը ծուռ է, վնասակար է,
նա «ազգը դէպի անդունդն է դրո՞ւմ» և խ Սարգիս
Ղազարեան չազարեանց: Ստորագրելով իր անուամբ
Մեղուի № 78-ում տպած տղայական յանդուգն նամա-
կը, այս պարոնը երեւի կամեցել է ցոյց տալ իր գո-
յութիւնը թիֆլիսում: Եթէ մեր կարծիքը ստույգ է, ու-
րեմն պարոնը հասել է իր նպատակին, մենք Պետեր-
բուրգի մէջ գիտենք այժմ որ թիֆլիսում յայտնվել է
մի նոր Սողոմոն իմաստուն, որի անունն է Սարգիս
Ղազարեան չազարեանց: Ահա մեր կարծածառն հրա-
պարակախօսների գործունէութեան տխուր արդասիրը:
Յարգող խմբագիր «Մեղուի», եթէ դուք այսպիսի մեղ-
րով էք կամենում կերակրել մեզ, շատ դժուար կը լի-
նի ձեր շարքը երկու անգամ միայն հրատարակելով
«Մեղուի» մրցել ամենօրեայ «Մշակ» հետ: Իսկ ուր
մրցումն անկարելի է, խարդախութիւն գործածելը ա-
նգնաւորութիւն է: Միջ «Մշակ» մեծ կարողութեան
տէր գրող պ. Սարգիսների Յ բուրումն է կարօտ. եթէ
մենք հեռուից ենք տեղեկ յիշելով լրագրի նիւթական
հանգամանքներին, ձեզ ժողովը դրա յայտնի չնէ: Դուք
ո՞ւմ էք մոլորեցնում ամենայն մի խելագարի համոյրը
կատարելով: Անշուք ծերունի, ձեր վարմունքը դատա-
պարտելի է. լրագրութեան կոչումն վերջ է նուիրա-
կան է. վայ այն խմբագրին, որ ժողովրդականութիւն
ստանալու նպատակաւ, թող կը տայ առաջին քայլա-
փոխում պատահած թերութ անմատին դրօշմել իր լը-
րագրի էջերում նորա տկար մտքի արդիւնքը:

Հետեւեալ խօսքերիս վրա հրապարակում եմ «Մեղուի»
խմբագրի կարեւոր ուղարկութիւնը: Մայրաքաղաքի մի
քանի հայ երիտասարդները, կամենալով հոգնել հայոց
լրագրների անուշը ճշտ հրատարակութեան մէջ, ժամա-
նակ տու ժամանակ քաղաքում են անում նոցանից եւ
Քարգմանօրէն տպում են ռուսաց պարբերական թեր-
թերում, այժմ եթէ «Մեղու» կը շարունակի իր սուղ
էջերը լրացնել Սարգիս Ղազարեան չազարեանի, այսինքն
նոր Սողոմոնի իմաստունութիւններով, այն ժամանակ ինչ
անեն երիտասարդները: Անտարակոյս, նրանք հարկա-
դրված կը լինեն հաւաքել «Մեղուի» բոլոր համարները եւ
ուղարկել Սարգիս Ղազարեան չազարեանին, որ նա
կարգաւ «Մշակ» փոխարէն, եթէ վերջինս նրան այնքան
ատելի է:

«Մեղուի» եւ «Մշակ» բանակալներից ընթերցողը պարզ
տեսնում է, որ նրանք երկուսն եւս աշխատում են
ազգութեան պաշտպան հանձնախումբ, սակայն դրա
համար գործածած միջոցները, գործի մի լրագրի կող-
մանէ, շատ աննշան են. «Մեղու» իր կրքոտ յորժան-
ներով «Մշակ» դէմ կամեցաւ կորել նրա անունը, յի-
շոցներ թափեց նրա վրային. բայց յայտնի է, որ ով
դիմում է յիշոցներին, նա հրապարակօրէն խտտովում
է իր փաստերի թուղթիւնը: Ինքն լրագրից չէ կարող
անաչառ դատաւոր լինել իր գործունէութեան, դա հա-
սարակութեան եւ ընթերցողների գործ է. եւ սրանք
միայն պէտք է գնահատեն այս կամ այն լրագրի լաւ
եւ վատ յատկութիւնները: Իմ կարծիքով, ի նկատի ու-
նելով մեր հասարակական անկեղ պիտոյքները, անհրա-
ժեշտ հարկաւոր են մեզ ոչ միայն երկու այլ եւ տասն
եւ երկու լրագրիներ, զուգէ ժամանակաւ սրանք չեն
լինի, ուրեմն ամօթ եւ նախատիք այն սահմանափակ եւ
տգէտ անձանց, որոնք անցոր բարեկամից զրոյցած,
աշխատում են այս կամ այն լրագրի պատիւը օտնակոխ
անել հասարակութեան առաջ: Ամենից առաջ մի լրա-
գիր ինքն պէտք է ծանախ իր պատիւը:

Յաւալի երեւոյթ չէ արդեօք տեսնել, որ մեր լրա-
գիրները իրանց էջերը լրացնում են բամբասանքներով,
հեռաւոր եւ մօտավոր ընթերցողը պահանջում է իր
լրագրիներից հայաբազակ խնդիրների որոշումն եւ ոչ
թէ այս կամ այն մարդու անհատական յատկութիւն-
ները, վերջինները տեղիք են տալիս մտածելու, թէ
մեր լրագրիները նիւթ չունեն ամենեւին, ապա թէ ոչ
ծանրակշիռ հարցերը թողած չեն վաղի չնչին հանգա-
մանքների յետեւից, սոյն խօսքերը եւս յատկապէս վե-
րաբերում են «Մեղուին», որի վերջին համարներից մինը
ամբողջօրէն լի էր «Մշակ» դէմ ուղղված յորժանդեւորով:
«Մշակ» ամենեւին կարօտ չէ այնքան ուշադրութեան,
նա միայն ընթերցող կողմանէ սպասում է ուշադրութիւն:
Քաջայայտ ենք, որ մեր երկու այս առաջնակարգ
լրագրիները չեն զլանալ այսուհետեւ հաղորդել մեզ տե-
ղեկութիւններ ոչ միայն Կովկասի հասարակութեան
մասին, այլ Հայաստանի վրա եւս, որոյ ճգնաժամը ար-
դէն հասել է: «Մշակ» եւ «Մեղու» իրրեւ հայոց հասարա-
կութեան մարքերի թարգման եւ արտապատիւ առաջինը
պէտք է շտապեն օգնութեան ձեռք ձգելու հայաս-
տանցի մեր թշուառ եղբայրը:

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Թիֆլիս, 15 հոկտեմբերի

Չարմանալի յետադիմութիւն կայ մեր վաճառական-
ների մէջ, հէնց որեւիցէ մի վաճառական ձեռնարկի
մի ազգային գործի, իսկոյն պէտք է գտնվեն այնպիսի
ազգայնաս փառած զաղափարի տէր վաճառականներ,
որոնք պէտք է աշխատեն խափանել: Ինչպէս նորե-
րում երկրաստար պ. Սարգիս Ղազարեանցը յորդու-
րում է մի քանի վաճառականների, որ նորա էլ
աշակցեն մի բարեգործական ձեռնարկութեան, բայց
յանկարծ գալիս է մի յայտնի անուն ունեցող թիֆլիս-
ցի վաճառական, որ հրէայի պէս նստած է իր գրա-
սենականումը դիպած անչափ հարստութեան վրա: «Այն-
պէր ջան, միգիւն ձեռք չիք վիկանել, ազգս վարն է
—մազզս վարը, մէկը գալիս է «Արարատեան» ընկե-
րութեանը փող բախշէ, մէկը գալիս է Հայաստա-
նում բողոքած մեան կօտէ, ես ինչ անիմ վրա մե-
ռան, իմ փողը խո՞ւմ կուշտ է: Այն հիմնականում կօսիմ,
թէ մեկը էտ թափուր բանի համար էկիլիք, ան ուրիշ-
ների սիրը շուտիք բերի, քինթ ու պուռնիլիք կու
շարթիմ: Հերիք չէ մի քանիստութիւնը, դուք էլ
սուտ Գրիգորի պէս զախիք մեզ շղկանումիք»:

Միով բանիւ, ինչ յիշոցներ ասես, որ մեր հա-
րուստ վաճառականը չէ. թափել պ. Ղազարեանցի
զիլին: Բայց բարեբախտաբար պ. Ղազարեանցը կարո-
ղանում է առանց ձեռնկոտ ազատել յիշեալ խիտի
ծնոյց:

Պարոն վաճառականը չը դիտէ, որ ինչպէս ինքը հրա-
պարկում է, գրաբանում է իր առեւտուրով եւ աշ-
խատանքով, կան մարդիկ, որ նորա ուրախանում են
ազգին մի չնչին ծառայութիւն անելով: Պարոնը չը դի-
տէ, եթէ մեկանից ամեն մի անհատ, զբաղվի միայն
իր անձնական հարցերով եւ պահպանի իր շահերը մի-
այն, այն ժամանակ մենք հայեւս կարող ենք շուտով
անհետանալ աշխարհի երեսից: Բայց կան մարդիկ,
որոնք աշխատում են ազգի շահերը պահպանելու եւ
զոհում են իրանց կենքերը եւ վերջին կոպէկը ազգի
համար: Հաճախները եւ վիթխարի ապուշները մի-
այն դիշեր ցերեկ զբաղված են փողով եւ ընտանե-
կան գուարժութիւններով:

Պարոնը եթէ իմայում է մի քանի բուր մի ազգո-
ղուտ գործի համար նուիրել, ինչու չէ իմայում այն
հոգաւոր լուրջները, որ ծախսում է միայն զարգաբան-
քի համար, որ գմայլի կամեցն. թանգազին հազուստի
փայլունքի վրա: Բայց եթէ նրանից մի քանի բուր
բարեգործական նպատակի համար ուղեկիս ասում է,
«բան չունիք», ինչու տնային զանազան ծախքերը,
հինգ ու վեց ծառայ պահելը, բարեկամների հետ
կառերով շրջապալելը, զանազան վրա կարգի ու
տրտնոյի պուկուղ անելը, սենեակները զիւննայի եւ
փարիկի կանխարարով զարդարելը, այդ բոլորը չէ
շղկանում պարոնին, բայց եթէ նրանից մի քանի
բուր պահանջում են, մի ընդհանրական գործի առթիւ-
նա շղկանում է:

Ա. Մելիք-Սվազեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս տարին անցնում է եւ «Մշակ» բաժանորդնե-
րից շատերը մինչեւ այժմ լրագրի բաժանորդութեան
վճարը չեն մտքել խմբագրութեան մէջ: Խնդրում ենք
մեր բաժանորդներին շտապել իրանց այս տարվայ
պարտքը վճարել խմբագրութեանը:

Պ. Գրիգոր Սարգսեանց, որ ընակվում է Թիֆլիսի
Հայաբար թաղում, խնդրում է մեզ յայտնել, որ նո-
յեմբերի 15-ից ընդունում է իր տանը դիշերովի
աշակերտներ, միայն չորս հատ: Ցանկացողները կարող
են դիմել սր. Միլայա եկեղեցու դիմաց գտնվող տանը,
№ 8, Հայաբարում:

ՆՈՐ-ԱՍՏՆԱԶԵՏԻՑ մեզ գրում են, որ այդ քաղա-
քում սովորութիւն է մտնում հայ տիկիների մէջ
իրանց զաւակների հետ օտար լեզուով խօսելու: Այդ
մօտայի մէջ հոր-բայալեւտի տիկիները կամենում են
հետեւել Թիֆլիսի հայ լուսաւորված տիկիների օրի-
նակին, կարծելով, որ լուսաւորութիւնը դրա մէջն
է, որ մարդը չիմանայ իր մայրենի լեզուի, կամ արեւ-
մարդի իր մայրենի լեզուի գործածութիւնը:

Ստացանք Թիֆլիսի մէջ ուսում առնող հայ երիտա-
սարդներից պ. Կոյմանյանի ձեռքով 29 ր. յօդուտ
վանի սովատանջների: Կուրատուները որոնք են: Ա.
Կարապետեան 2 ր., Տէր-Յովսէփեան 2 ր., Ա. Բա-
րանարեան, Ար. Բալանարեան, Մ. Յարութեան,
Օշականցի, Ա. Խանդավորեան, Ս. Տէր-Գրիգորեան,
Անանեան, Պապեան, Յ. Սաման. Տ. Հաճապարեան,

Գ. Ենիկոյսեան, Կ. Հանազարեան, Յ. Աւետիսեան,
Միլիանեան, Ս. Ղորանեան, Ն. Մէլիք-Մուրադեան,
Սիմէօնեան, Խաղաթեան, Յ. Գուլարեան, Ազատեան,
Թամաշեան խաղաթեան մի մի բուր: Բոլորներն
50 ր., Սարգսեան 40 ր., Յովհաննիսեանց Ա. 50 ր.,
Սարգսեանց Ա. 50 ր., Մ. Կոյմանեան 1 ր. 10 ր.,
Մի ուն 1 ր.: Ընդամենը 29 բուր:

ԿԱՐՍԻՑ Հոտար-Կապիտան Ստեփաննոս Ղամա-
զեանցից ստացանք 10 բուր յօդուտ թիւրքաց Հայաս-
տանի սովանջների:

ԼԵՆԿՈՐԱՆԻՑ Ստեփաննոս Բահանայ Տէր-Ստեփան-
նոսեանցից ստացանք 100 բուր յօդուտ վանի
սովանջների: Ստորագրութիւնը շարունակվում է:

ԲՕՍՏՈՎԻՑ (Դոնի վրա) մեզ գրում են: «Մի հայ
բահանայ լինում է մի դիշեր իր սիրունու տանը:
Կնոջ այրը այդ իմանալով հաւարում է մի քանի
մարդիկ եւ իր տունը բերելով, նրանց ներկայութեամբ
սկսում է բահանային սատիկ ծեծել: Այժմ բահանան
անհետացել է, չեն իմանում ամաչելուց, թէ իր միւս
սիրունու մօտ է թաղված»:

Կուրանեան Նահանգի ԼԱՌԻՆԱԿՈՅԱՍ ստանկայից
մեզ գրում են, թէ Մայկոյա քաղաքից հեռագրում են
արմախիցի տէր-Յ. Խ. հայ բահանային, որ դա այն-
տեղ եւ միւրի մի հայ պարոնի նորածին մանուկը:
Տասն եւ հինգ որ սպասում են, բայց բահանան չէ
յայտնվում, թէ եւ նա պարտաւորութիւն ունի շրջել
գաւառներում եւ կատարել եկեղեցական զանազան
խորհուրդներ: Դնողները ստիպված հրաւիրում են մի
ուսու բահանայ եւ մանուկի միտուութեան խորհուրդը
կատարում են:

Մի թիֆլիսցի երիտասարդ եւ մի օրիորդ երկու
երեք տարի սիրահարված էին միմեանց հետ: Երիտա-
սարդը ամենայն հնարք գործը դնում օրիորդի հետ
ամուսնանալու, վերջապէս դիմում է օրիորդի ծնողնե-
րին եւ աղջկայ ձեռքը խնդրում, բայց սրանք մերժում
են: Յուրաքանչեւ երիտասարդը գնում է գիշեր ժամա-
նակ Հայաբարի կառուրջը եւ այնտեղից իրան Կուր
դետն է նետում: Խեղճ երիտասարդի ծնողները նաւա-
պարներին բաւական փող են խոստացել, որպէս զի
իրանց անմահացան որդու դիակը գտնեն:

Ջուշաքնում ենք ԹԻՖԼԻՍԻ մուգնումի եւ Հարբուրդի
տան մէջ տեղը եղած եւ Արամեանկայա փողոցով ան-
ցնողներին: Մուգնումի շինութիւնը ճեղքվել է եւ կարող
է փուլ գալ: Այդ փողոցով մանաւանդ շատ են անցնում
օրիորդաց դիմնակայի աշակերտութիւնները:

Կենդանիների հովանաւորութեան ԹԻՖԼԻՍԻ անդամ
ները հրաւիրվում են վճարել իրանց անդամական տուր-
քերը ընկերութեան դռնագաղթ Ե. Մ. Կատարումին
սրտ առեւտրական տան մէջ, որ գտնվում է Երեսա-
նեան հրապարակի վրա, ջանկերու տանը: Երեկայ տար-
վայ տուրքի վճարելու վերջին ժամանակաւիջոցը նոյեմ-
բերի 20-ն է:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

«ԴՕԼՕՇԵ» ԼՐԱԳՐԻ ԹԻՖԼԻՍԻ ԹԻՒՆԸ

Թաւրիզից «ԴՕԼՕՇԵ» լրագրին գրում
են Հեռուեալը հոկտեմբերի 27-ից: Պարս-
կաստանի խաղաղ անապատների մէջ պա-
տահող յանկարծակի փոփոխի նման մի
տարաբաղդութիւն պատահեց: Հաճ խօ-
րասանի նահանգի մէջ միամտաբար զբաղ-
ված էր պատերազմական պատրաստու-
թիւններով Մերվի թուրքմէնների դէմ,
յանկարծ միմեանց ետեւից լուրեր են
ստացվում, որոնք հարողում են, թէ պարս-
կական քաղաքները ընկնում են մէկը միւ-
սից յետոյ: Ամենքն էլ յուզվեցան այն կայ-
ծակի հարուածից, որ անուանվում է շէյխ
Իբրաղիմաշի քերդեր: Ո՞րտեղից, ի՞նչ-
պէս, ե՞րբ, հարցնում էին ամենքը, շա-
հիգ եւ նրա առաջին միւստաքից սկսված
մինչեւ վերջին ուսմիկ պարսիկը, որ շա-
հին աշխարհի ամենահզօր թագաւորն է
համարում, իսկ Իրանը երկրագունդի ա-
մենամուր տեղը: Ցանկարժ այդ ամ-
բութիւնը խախտվում է քերդ

յարձակմունքից: Բայց ո՞րտեղից վրա հա-
սաւ այդ խառնիճաղանձ ամբուրը:

Մի քանի ամիս սրանից առաջ այն
քերդերի թուում, որոնք բռնված էին
Փոքր-Միսիսիում եւ ուղարկված Ա. Պոլիս
արտաքին գործերի մինիստրի պալատի մէջ
քերդական միութիւն կազմելու համար,
գտնվում էր Սովակ-Բուլղարի (սառը աղ-
ուր) բնակիչ քերդ Համգաւաղա: Մի
աննշան ժամանակամիջոց Ա. Պոլիս մէջ
ֆիալաց յետոյ Համգաւաղա նորից երեւաց
Սովակ-Բուլղարի մէջ մի քանի ուղեկիցնե-
րով, որոնք իրանց հագուստով բոլորովին
նման չէին Պարսկաստանի մէջ թափառող
քերդերին: Պարսկական կառավարութիւ-
նը այդ հանգամանքի վրա ուշադրութիւն
չը դարձրեց, որովհետեւ Սովակ-Բուլղարի
քերդերի կողմից ոչ ոք չէր սպասում թըշ-
նամական գործողութիւնների շահի կառա-
վարութեան դէմ:

Ամենքը սկսվեցան: Պարսիկների կար-
ծիքով բթամիտ օսմանցիները խաբեցին
Իրանի խորամանկ զաւակներին, որովհետեւ
սրանց աչքի առաջ սուլթանի գործակալ-
ները նրա անունով սկսեցին վրդովել քեր-
դերին, մինչդեռ այդ բանը ոչ ոք չը նկա-
տեց: Անկախած միմեանց հետ միշտ թըշ-
նամի, թափառական զանազան ցեղերի վրա
ազդելու եւ նրանց մէջ համերաշխութիւն
կազմելու համար հարկաւոր էր մի գորա-
ւոր միացնող միջոց: Այդ միջոցը այն
տարբերութիւնն էր, որ գտնվում է սիւննի
քերդերի եւ շիա պարսիկների դաւանու-
թիւնների մէջ: Յայտնի է, որ ինչպէս
թիւրքերը, նոյնպէս եւ քերդերը պատկա-
նում են սիւննի աղանդին: Այսպիսով կա-
շառված թիւրքաց գործակալները գտան
Պարսկաստանի թիւլ կողմը եւ սկսեցին
քարոզել վայրենիներին, որ մարգարէն դի-
մեց սիւննի բոլոր ուղափառների խուսկիա-
րին խիստ պահանջով սանձահարել վեր-
ջապէս պիղծ շիաներին, որոնք անհան-
գիստ են անում մարգարէի փոշիները, դի-
մելով Ալիի հովանաւորութեանը:

Բայց ի՞նչ է պատճառը, որ Ա. Պոլիս
մեծ վեգիւրները Համգաւաղային դարձրին
իրանց գործիք եւ ոչ թէ պարսկաստանցի
քերդ բազմաթիւ առաջնորդներին մէկին:
Այդ հանգամանքը նրանով է մեկնվում,
որ անցեալ տարի Համգաւաղա գողացաւ
պարսից թագաժառանգի, Թաւրիզի մէջ
բնակվող Ետրպատականի փոխարքայի հիւ-
նայի ձիաները, բռնվեցաւ եւ շղթայակապ
փոսի մէջ նետվեցաւ, որտեղ եւ ֆիալ ամ-
բողջ վեց ամիս: Համգաւաղա ազատվեցաւ
մի մուշտէլիով միջնորդութեամբ, որ հա-
րուստ ընծաներ ստացաւ Համգաւաղայի
աներ եւ սրա գողութիւնները ծածկող
շէյխ Իբրաղիմաշից:

Ուրեմն հասկանալի է, որ Պարսկաստա-
նին ոտք դնելու համար շէյխ Իբրաղու-
լահի առաջարկութեամբ պէտք է Համգա-
ւաղան եւ ոչ թէ մի ուրիշ ներկայանար
Ա. Պոլիս մեծ վեգիւրի պալատը: Ա. Պոլ-
սից վերադառնալով Համգաւաղա կարգադ-
րութիւնները խնդրեց շէյխ Իբրաղուլահից,
որ նրան յանձնեց 5000 քերդեր Մարտի-
նի հրացաններով զինաւորված եւ խոստա-
ցուած թիւրքաց զինապահաստներից նոյն տեսա-
կի տալ այնքան, որքան հարկաւոր կը լինի,
եթէ նա կը կարողանայ դարձեալ հինգ հազար
քերդ հաւաքել պարսկական սահմանների
վրա: Դժուար չէ հաւաքել 5000 թափառա-
կաններ, քանի որ Բայազետը երկու օր-
վայ ընթացքում շրջապատեցին 40,000
քերդեր, նոյն շէյխ Իբրաղուլահի առաջ-
նորդութեամբ, որպէս զի բաժանեն Բայա-
զետի ամբողջ աւարը, որտեղ ամբողջ 23

որ սովոր արհամարհելով պաշտպանութեան էր
առաջ քաշելի մի փոքրիկ խումբ: Մանա-
ւանդ հենց էր հաւաքել քիւրդերին Իրա-
գուլլահի անունով, քանի որ նա իբրեւ
յայտնի սուրբ այնպիսի ազգեցութիւն ու-
նի իր ցեղի մէջ, որ երբ նա լողանում է բա-
ղանիքի մէջ, քիւրդերը հաւաքվում են՝ որ-
պէս զի սրսկին իրանց և խմեն այն ջրից,
որով լուացվիլ է սրբազան՝ շէյխը:

Համալաւադայի յանձնարարութեանը քիւր-
դերի առաջ աւելի էլ մեծ նշանակութիւն
տուեց նրան մագաղաթի մէջ փաթած
և ոսկեգօծ արկղիկի մէջ դրված մի առաւ-
կայ, անուանելով նրան այն զորանի կազմի
կտորը, որ ինքը մարգարէն բռնել էր իր
սուրբ ձեռքերով: Խաբէրայ Համալաւադ
այդ սրբութիւնը միշտ բաց էր անում
քիւրդ ամբոխի առաջ և մի և նոյն ժա-
մանակ կոտորվում էր և մարմնամարգական
զանազան ֆոփոսներ էր անում, ցոյց տա-
լով իբր թէ իրան ներկայացել է մարգարէն
և պահանջում է իր սխնի զաւակներից
վեճիկները լինել և պատժել անարգ և
մարգարէից մերժված Ալիի հետեւորդ-
ներին: Ուրեմն հասկանալի է այդ ձեռնար-
կութեան աջողութիւնը, մանաւանդ որ
Աղվիսի սահմանակից ամբողջ Մարգարա-
կանը բոլորովին կողմնակա էր պարսկա-
կան զորքերից, որոնց կառավարութիւնը
ուղարկել էր զէպի արեւելեան սահմանները
անզուսպ ֆառաշահան պատերազմի պատճա-
ռով պոտորված ջրի մէջ ձուկ որսալու
համար:

«Այս պատերազմական աղաղակներով
թափվեցին քիւրդերը անպաշտպան բնակիչ-
ների վրա, ամեն բան ձանապարհին ուղն-
չացնելով: Ուրմիա, Միանդաբ, Սովոկ-
Բուլաղ, Բինար, Մարաղա բոլորը այրվե-
ցաւ և ծածկվեցաւ կանանց և երեխաների
դիակներով: Ով որ կարողացաւ պատուպար-
վեցաւ մզկիթների մէջ, յուսալով, որ բոլոր
մահմադարականներն այդ սրբութիւնը կը
խնայվին: Բայց քիւրդերը շրջապատում
էին չոր ցախով և ծառերով մզկիթները և
այրում էին նրանց, վայրենաբար հրանալով
այդ գոփային սարսափներով:

Թէհրանի կառավարութիւնը վերջապէս
ուշեր եկաւ և սկսեց շարունակ գործեր
ուղարկել զէպի Թաւրիզ, որին վտանգ է
սպառնում: Հասի գլխադիրայից երկու բա-
ժիններ թէհրանից և քսան հազար զոր-
քեր Քիւրմանշահից գնում են Իրազուլլա-
հին հանդիպելու հասար: Այդ զորքերի մէջ
եւրոպացի շատ օֆիցերներ կան և ռուսաց
զինուոր շատ մի զննապետ: Ուրեմն
կարելի է յուսալ, որ այդ զորքերի հասնե-
լուն պէս վերջնականապէս կողոպտված նա-
հանգը կազատվի քիւրդերից:

Չափազանց հետաքրքիր է հետեւեալ
հարցը, արդեօք ի՞նչն է դրդում Ա. Պոլսի
կառավարչներին ապառախել քիւրդերով
Պարսկաստանը: Բացի այն, որ թիւրքաց կա-
ռավարութիւնը կամեւում է քիւրդերի օգ-
նութեամբ ազատվիլ հայերից, բացի այդ,
թիւրքերը ձգտում են քարոքանք անել
Արտուրի նահանգը, որ Բիւրխնի կոնգրեսը
ձրեաբար տուեց Պարսկաստանին: Այդ-
պիսով Թիւրքիան իրան հաւատարմի կը
մնայ և յաջորդաբար կը վարդի, առանց
վեճիկնորութեան նա նիւթական, կամ բա-
րոյական ոչ մի գոհացութիւն չի անի:
Թիւրքաց բնաւորութեան այդ յատկանիշը
նկատվում է ընթացող բոլոր հարցերի մէջ,
սկսելով Առեւտրի խնդրից:

Հասի նախկին առաջին մինիստր
Միրզա—Հուսէյն—խան, որ ենթարկվե-
ցաւ իր տիրոջ յանկարծարի բարկութեանը,
այժմ պարսից թագաժառանգի, Մարպա-

տականի կառավարչի օգնական է նշանակ-
ված: Միրզա—Հուսէյն—խան յայտնի է
իրեն եռանդոտ մարդ, այդ պատճառով կա-
րելի է յուսալ, որ շէյխ Իրազուլլահի
անկարգութիւններին չուսով վերջ կը դնի:
Ուրեմն վայ Փոքր—Ասիոյ քրիստոնեաներին,
որոնցից վեճիկնորի կը լինեն Պարսկա-
տանի մէջ յաղթված քիւրդերը:

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐԿԱՅԻՑ

Կ. Պոլսի, 20 հոկտ.

Բնակչանք տիրութիւն մը կը տիրէ.
կառավարութիւնը Տուլլիսիոն յանձնելու
առաջարկն ընել է ի վեր կարծես թէ
խնդիրներն կերպարանափոխ եղան: Յոյներն
յուսահատութեան մէջ կը թուին և մեք
ալ կը հարցնեմք թէ արդեօք հայկական
խնդրոյ լուծումը ծագաւորին պէտք է
խրկենք: Ծանուցադիր, ծանուցադիր պա-
տասխան ամեն ինչ լուծ են, տեսնեմք
վերջը: Այս պէս կառավարութիւնը որ-
պէս զի մեր խնդիրն ալ բոլորովին լուծնէ
որոշած է երկու յանձնաժողով կազմել,
որոնց մին հոս պիտի որոշէ թէ Միսիական
Տաճկաստանի մէջ ի՞նչ բարեկարգութիւնը
պէտք են և միւսն պործադիր իշխանու-
թիւն պիտի նկատուի և այդ որոշումներն
հոն գործադրել տայ պիտի. տակաւին այս
խորհուրդը իրագործութիւն չը դառն, երբ
իրագործուի իսկ, յայտնի է որ թիւրքաց նա-
խաձեռնութեամբ եղած բարեկարգութիւնը
միշտ աննպաստ են մեզ, և հարկ չը կայ
այս ճշմարտութեան վրա երկար խօսել,
յայտնի բան մ'է: Բայց մինչև որ այս
բարեկարգութիւնը և այլն ըստաճներն
կերպարանք մը առնուն, Հայաստանի վի-
ճակն ալ օրըստօրէ կը վատթարանայ:
Թիւրքական և պարսկական սահմանազիւստ
Պրա եղած զէպերն ձեզ ծախթ են.
այսու քրդական միութեան կերպարանք մը
տալ կուզուի և մեր անհնառտես կամ ան-
գործ ընթացքը այնպիսի չարիքներ կը
պատրաստէ ապագային համար, որ չեմք
զիտեր թէ վերջը ի՞նչ պիտի ըսեմք:—
Հոս տեղի թերթներն չի են տեղեկու-
թիւններով թիւրք և պարսիկ քրդաց վե-
րաբերեալ խնդրովք. Պատրիարքարանը
կարծեմ ստոյգ տեղեկութիւն մը չունի և
գարմանալի է: Առեւտրային պարսից դեռ-
պանատունը մեծ կարեւորութիւն կու-
տայ այս խնդրոյն և Պրան սպառնալիք-
ներ կընէ. սակայն կը կարծուի թէ երկու
կառավարութիւններն համակրութիւն մը
գոյացուցած լինին մէջերին. իսկա՞մ իշխա-
նութեանց շահերն Ասիոյ մէջ հաւասարա-
պէս վտանգեալ կը նկատեն, և այդ վտան-
գի առջին առնուլ կը խորհեն: առաջին
բայը քրդական միութիւնը կը համարեն
և այդ Տաճկաստանի քրդաց Պարսկա-
տանի վրա ըրած յարձակումներն նախապէս
պատրաստեալ գործ մը կը համարուի, Եւրո-
պայի ցոյց տալու համար թէ հոն մեծ
գործութիւն մը ունեն քիւրդերն, մինչև
իսկ կառավարութիւններն չեն կրնար զսպել:
Ըստեք կարծիքներ են, ճշմարտութիւնը
միայն սա է որ կառավարութիւնը ամեն
կերպով հետամուտ է քիւրդերն իրական
սպառնալիք մը ընել Եւրոպայոյ. չը մոռ-
նանք սա ալ յիշել թէ թիւրք և
պարսիկ ազգերն սիրով և միաբան ընթա-
նան. այս քարոզութիւնն նշանակութեան
արժանի է: Սուլթանը Պէտրլանի որդին
իրեն թեկնապահ ընտրեց (aide de camp)

զա քիւրդ է:

Այս փ քրդերը ևս բոլորովին քրդա-
կան եղաւ և այս օրերս կը յայտարարէ
թէ այլ ևս հարկ մը չը կայ հայ, տաճիկ,
քիւրդ, չիւքէզ, քրիստոնեայ անուններն տալ,
ամենքն օսմանը անուամբ ըսելու լինցնելու է:
Թիւրք թերթներն կը զայրանան քրիստո-
նեայ մամուլը դէմ իբր թէ կը մղրեցնեն
զԵւրոպա եւ քրդաց նկատմամբ սխալ
տեղեկութիւններ կուտան: Բայց մեր
թերթներն հայ թէ եւրոպացի տխանջ
չեն կարելի այդ տեսակ խօսքերու և կըսեն,
ինչ որ պէտք է: Առանց ասանց վրայ երկար
գրելու այդ թերթներուն հաստաւածներն կը
խրկեմք, որ աւելի լաւ տեղեկանաք: Ու-
շագրութիւն ըրէք «Osmanli»-ի յօդուածնե-
րուն, ամեն օր մէկ մէկ յօդուած ունի,
շատ անգամ առաջնորդող յօդուած ընդդէմ
հայոց: Արդէն ըսած եմք, թէ այդ թերթը
արքունաց օրգանն է, ինչպէս նաեւ
«Հաբիբաթ»-ը: Այս թերթին համար կը
խօսուի, թէ խափառու է կամ ջնջուի
կառավարութեան կողմանէ: Օգորմանալու
բան մը չէ: Անգղոյ դեսպանին նկատմամբ
ծանր եւ ծաղրական յօդուած մը հրատա-
կեց և անհնար էր այդպիսի յօդուած մը
հրատարակող թերթ մը անպատիւ թու-
ղու: Բայց որոնք որ դիտեն, թէ այս գոր-
ծերն ինչպէս կըլլան կը խնդան. կառավա-
րութիւնը ինքն կը թելադրէ թերթի մը
այս ինչ բարձրաստիճան անձին դէմ յօ-
դուած հրատարակել, երբ ուզածը կը
գրուցէ, թերթը կը խափանեն, բայց միւս
օրը ուրիշ թերթ մը հրատարակելու ար-
տուութիւն կուտան անմիջապէս: Այսպէս է
նաեւ «Հաբիբաթին» ալ, թէ իրաւ խափա-
նուի յառաջիկայ շաբաթուն մէջ արտուա-
տելը նոր թերթի մը հրամանագիրը կը-
ստանայ. մինչդեռ մեր խմբագիրներուն
անհնարին է ոչ թէ արտուութիւն առ-
նել, այլ եւ շաբաթաթերթ մը օրական ընել:
«Հայրենիք» վաղուց է կաշխատի շաբա-
թաթերթը ամենօրեայ ընել եւ անկարելի
կըլլայ: Հայրենի օրաթերթներուն շատանայն
անհրաժեշտ պէտք մը կը նկատեմք, մա-
նաւանդ թէ արդէն եղածներն ալ ազգա-
յին խնդրոյ մէջ ուրիշ կերպ ուղղութիւն
մը ունենան, լաւագոյն կըլլայ: Ազգային
ներքին բարեկարգութեանց խնդիրն զգալի
է, և մեր թերթներն պէտք է որ ուղղու-
թիւն տան այն հարցին: Ազգային վար-
չութեան կազմակերպութեան եղանակին
միջոց զգալի փոփոխութիւն եղաւ. յաջորդ
նամակաւ կը գրեմք:

Պատրիարք սրբազանի անուան տարե-
դարձին մեծ բազմութիւն, թէ օտարակա-
նաց եւ թէ հայոց զիմեցին ի պատրիար-
քարան: Պրան կողմանէ շնորհաւորութեան
եկաւ կրօնից պաշտօնէի փոխմարդը, մինչ-
դեռ ըստ սովորութեան ինքն պաշտօնէայն
պէտք է գար: Սովից յանձնաժողովոյ
առաջարկի համեմատ Պատրիարքը կը
խնդրէ Պրան, որ սովալ գաւառաց մէջ
տուրքերու հաւաքման խստութիւն չըլլայ:
Թիւրք թերթներն կը բարկանան: Սակայն
կ'երեւի, թէ այդ խնդիրն ընդունելութիւն
չը գտնուի, վասն զի եկած վերջին նամակնե-
րէ կը տեղեկանամք, թէ շարաշար կերպով
կը նեղեն ժողովուրդը: Ամեն կողմէ երկիւղ
կայ, որ սովը պիտի սաստկանայ. Սահն
կը գրեն թէ մեծ վտուռ մէջ են, որ
այս ձմեռը սովը վերստին պիտի կրկնուի:

Հայկակ

ՄՇԱԿԱՆ ՀԵՌԵՐԻՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌԵՐԻՆԵՐԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐՈՒՐԻ, 31 հոկտեմբեր-
րի: «Правит. Вѣстн.» լրագրի մէջ տպված
են բոլոր 16 յանցաւորների դատավճիռ-
ները: Դատարանը վճռել է. Ալեքսանդր-
կուն, Շիրեանովին, Տիմոնովին, Օկլադա-
կուն, Պրեսնիկովին ենթարկել մահուան
պատժի, խեղդելով նրանց, մնացած 11
յանցաւորներին ենթարկել տաժանակիր
աշխատանքներին գործարանների մէջ: Օկն-
զելեվիչին առանց ժամանակի, Արեւիկա-
կուն, Բուսին և Օւրեփովսկուն 20 տա-
րով Յուկերմանին, Բուլիչին, Մարտի-
նովսկուն և Պրիգոֆին 15 տարով, Իվան-
փային, Պրեսնիկովային և Պրիգնին 15
տարով, միջնորդել պատիժը թերթեացնե-
լու համար: Յուկերմանին 8 տարով, Իվա-
նովային, Պրիգնին և Պրեսնիկովային 4
տարով և բնակեցնել Սիբիրի մէջ, իսկ
Բուլիչին և Պրիգոֆին բնակեցնել Տոմա-
կայա նահանգի մէջ:

ՓԵՐՍՈ, 30 հոկտեմբերի: Պարա-
մետական շրջաններում կարծում են, որ
մինիստրական դժուարութիւնները վերջա-
ցած են: Եթէ այսօր պատգամաւորների
ժողովը կը յայտնէ իր հաւատարմիստ-
րութեանը, այս վերջինը կրնա ժողովի
վճռած օրակարգը:

Կ. ՊՈԼԻՍ, 30 հոկտեմբերի: Այսօր
հաստատվեցաւ զինուորական դատարան
երեք օֆիցերների գործը ընելու համար,
որոնք հարբած ժամանակ անպատեցին
կոմս Հաբիբովին: Սուլթանի ազիտանոր
ներկայացաւ Հաբիբովին պատահածի
պատճառով ցաւակցութիւն յայտնելու հա-
մար: Ռուսաց դեսպան պ. Մովիլով պա-
հանջում է Սուլթանուի սպանողի պատիժը:

Կ. ՊՈԼԻՍ, 31 հոկտեմբերի: Այսօր
նական առաջնորդները համաձայն են յանձ-
նել Պուլիսի: Պուլիսի պատգամա-
ւորները հասան Սկուտարի:

ԹԻՒՐԿԵՆ, 31 հոկտեմբերի: Պարսկա-
կան գնեղեղ Սիպար—Սալար ուղեորովցու
պատերազմական գործողութիւնների բեմը,
որովհետեւ զինուոր հրամանատար Հաս-
մետ—Պոլա հրահրացաւ: Լուր է տա-
րածված, որ Հասմետ մեռել է: Պարս-
կական զորքերը պաշարել են Սուլթուլղի
քիւրդերին, քիւրդերի առաջնորդներից մի
քանիսը անձնատուր են եղել, միւսները
փախել են զէպի արեւմուտք: «МОЛБА»
լրագիրը լսել է, որ Լօրիս—Սիլիքովին ա-
մենաբարձր պաշտօն կը տրվի Վովկասի
մէջ:

Ս. ՊԵՏԵՐՈՒՐԻ, 2 հոկտեմբերի:
«Правит. Вѣстн.» լրագրի մէջ տպված է մի
հրաման՝ մինիստր Պրէյզին իր խնդիրքի
համեմատ արձակելու և Լեզգային ֆի-
նանսների մինիստր նշանակելու մասին:

Կ. ՊՈԼԻՍ, 1 նոյեմբերի: Բոլոր դես-
պանները, բացի սպանիական և ըլումբա-
կան դեսպաններից, զիմեցին Բ. Պրանը
մի շրջաբերականով Ալեքսանդրի մարդա-
սպանի մահուան պատժի վերաբերութեամբ:
Խալախան դեսպան Արտիի պահանջի
համաձայն յափշտակված իտալոհայերը
վերադարձրած են իրանց ընտանիքներին:

ԹԻՒՐԿԵՆ, 2 նոյեմբերի: Պարսկա-
կան զորքերը վերցրին Սուլթուլղի: Այդ
քաղաքի շրջակայքում անվան 2000
չը թաղված դիակները: Քիւրդերի ա-
ռաջնորդ Իրազուլլահ ամրացել է Ուրմիա-
յի մէջ:

Խմբագիր—Իրատարակող ԳԻՐԳՐ ԱՐԲՐՈՒՆԻ

ՀԱՅԿԱՆ ԴՊՐՈՒՄԻՆԵՐ
